

POSTANOWIENIE

Dnia 31 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Małkiński
Sędziowie	SO Cezary Olszewski (spr.) SO Mirosław Kowalewski
Protokolant :	sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku **P. P. i K. P. (1)**

z udziałem (...) S.A. z/s w L.

ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców P. P. i K. P. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w Olecku

z dnia 30 stycznia 2014r., sygn. akt I Ns 2975/12

p o s t a n o w i a:

1. Oddalić apelację;
2. Zasądzić od wnioskodawców P. P. i K. P. (1) na rzecz uczestnika postępowania (...) S.A. z/s w L. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem kosztów zastępstwa prawnego przed Sądem II – giej instancji.

Sygn. akt: I. Ca. 268/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy K. P. (2) i K. P. (1) wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomość, stanowiącą działkę ewidencyjną nr (...), położoną w miejscowości K., gmina Ś., obręb (...) K., o powierzchni 28,13 ha, dla której Sąd Rejonowy w Olecku IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) - na rzecz przedsiębiorcy (...) S.A. z siedzibą w L., której treścią jest prawo wstępu, używania i korzystania z pasa gruntu o szerokości oraz miejscu wskazanym przez biegłego, a także na prawie dostępu służb eksploatacyjnych (...) w celu wykonywania czynności związanych z eksploatacją, konserwacją, naprawą, modernizacją, rozbudową linii niskiego napięcia, znajdującej się na tym pasie gruntu oraz zasądzenie jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności w kwocie wyliczonej przez biegłego i zasądzenie kosztów postępowania. Cofnęli natomiast pierwotnie zgłoszony, analogiczny

wniosek odnośnie działek nr (...) i zrzekli się roszczenia w tym zakresie, z uwagi na sprzedaż w/w działek w toku przedmiotowego postępowania.

Uczestnik postępowania (...) S.A. z siedzibą w L. wniósł o oddalenie powyższego wniosku w zakresie działki nr (...) podnosząc zarzut zasiedzenia prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu z dniem 10.06.1996 r.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2014 r. w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 2975/12 Sąd Rejonowy w Olecku oddalił wniosek o ustanowienie służebności przesyłu, umorzył postępowanie w zakresie działek o nr ewidencyjnym (...) i (...), nakazał pobrać od wnioskodawców solidarnie na rzecz Skarbu Państwa kasy Sądu Rejonowego w Olecku kwotę 1104,33 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa oraz zasądził od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestnika postępowania kwotę 2.434,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, że P. P. od dnia 19.10.2007 r. jest właścicielem nieruchomości, położonej w miejscowości K. stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), położoną w miejscowości K., gmina Ś., obręb (...) K., o powierzchni 28,13 ha, dla której Sąd Rejonowy w Olecku IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr OLI (...). Od dnia 31.12.2003 r. m. in. w/w działka, znajdowała się w jego dzierżawie na podstawie umowy nr (...). Przed wnioskodawcą, do dnia 19.10.2007 r. właścicielem nieruchomości o nr (...) był Skarb Państwa Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w O..

Około 2002 r. własnym kosztem, zgodnie z projektem technicznym z września 2002 r. oraz w oparciu o warunki zabudowy i zagospodarowania terenu i zgodę Zakładu (...) w E., wnioskodawca wybudował linię napowietrzną niskiego napięcia z przyłączem kablowym zasilającą działkę o nr ewidencyjnym 201. Trasa linii przebiega przez działki (...), przekazując ją, po wybudowaniu i połączeniu do sieci zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami na rzecz Zakładu (...). Pismem z dnia 09.08.2010 r. oraz z dnia 16.02.2011 r. wnioskodawcy zwracali się do (...) Sp. z o.o. w B. o zawarcie umowy ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu na co uczestnik nie wyraził zgody.

Dnia 8 grudnia 1973 r. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej zatwierdziło plan realizacyjny usytuowania obiektu budowlanego - 4 stacji transformatorowych oraz przebiegu linii SN i NN m. in. dla kolonii K. I i II w granicach wyznaczonych na dołączonych dokumentach. Projekt został sporządzony w ramach akcji elektryfikacji wsi K. K. I i II, gmina Ś., powiat O.. Do odbioru w/w urządzeń doszło w dniu 10.06.1976 r.

Linia niskiego napięcia na działce nr (...) została wybudowana i oddana do użytku w dniu 10.06.1976 r. Została ona wykonana przez przedsiębiorstwo państwowe (...) w ramach powszechnej elektryfikacji terenów wiejskich, po rozpoznaniu wniosku (...) Przedsiębiorstwa (...) i W.. Na działce nr (...) znajdują się 4 słupy. Rozpoczyna ona bieg od stacji transformatorowej (...), posadowionej poza działką nr (...). Słupy znajdują się na odcinku od a do b. Przebieg w/w linii nn oraz jej przyłączenie do stacji trafo wynika z mapy, sporządzonej w 1973 r. Po dokonaniu w/w budowy pracownicy Zakładu (...) m. in. J. S., w sposób swobodny i nie utrudniany przez właścicieli działki nr (...), przez którą przebiega przedmiotowa linia w okresach co 5 lat dokonywali przeglądu technicznego w/w linii i sieci, konserwowali ją. Przebieg w/w linii jest niezmienny do chwili obecnej.

W dniu 14.11.2013 r. (...) S.A. Odział B. Rejon Energetyczny E. posterunek energetyczny O. zobowiązał się wobec P. P. do uprzętnienia gałęzi, drzew wyciętych przez siebie w związku z istniejącym ryzykiem porażenia, po uprzednim ustaleniu wjazdu na działkę z jej właścicielem.

Przeniesienie własności urządzeń przez Skarb Państwa na rzecz (...) Przedsiębiorstwo Państwowe, w związku z uchyleniem w 1989 r. zasady jednolitego funduszu własności ogólnonarodowej (państwowej), którą wyrażał art. 128 k.c., nastąpiło na podstawie art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu nr (...)z dnia 09.07.1993r. podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w B. oraz przekształcono je w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B.. W treści zarządzenia zawarto zapis (§ 1 pkt. 1.2.), iż wykaz składników majątkowych oraz tryb ich przekazania zawiera załącznik do zarządzenia. Załącznikiem do w/w zarządzenia był wykaz

składników majątkowych, który w przypadku Zakładu (...) wymieniał m. in. stację E. (...), w granicach szczegółowo opisanych w protokole zdawczo - odbiorczym. Na skutek w/w zarządzenia (...) dnia 12.07.1993 r. sporządzono akt przekształcenia, którego treść była następnie sprostowana aktem notarialnym z dnia 28.07.2003 r. Dnia 30.06.2007 r. wniesiono aportem do (...) Sp. z o.o. w B. składniki majątkowe dotychczasowego podmiotu - Zakładu (...) S.A. W 2008 r. doszło do zmiany nazwy tegoż podmiotu na (...) Sp. z o.o. w B., a następnie do jej przejęcia przez wnioskodawczynię. Dnia 11 września 2008 r. (...) B. Sp. z o.o. na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku XII Wydział Gospodarczy KRS zmieniło nazwę na (...) Sp. z o.o. ostatecznie na mocy art. 492 § 1 pkt. 1 k.s.h., w wyniku połączenia przez przejęcie spółki (...) Sp. z o.o. przeszła na rzecz (...) S.A. własność urządzeń wraz ze związanymi z nimi prawami. Zgodnie natomiast z art. 494 k.s.h. (...) S.A. z siedzibą w L. z dniem połączenia wstąpiła z mocy ustawy we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej — (...) Sp. z o.o. w ramach sukcesji uniwersalnej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał, że posadowienie 4 słupów wraz z odcinkiem linii napowietrznej wraz z odcinkiem linii napowietrznej nN nastąpiło na skutek ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz. U. z 1954 r., Nr 32, póź. 135 ze zm.). Obowiązujące wówczas regulacje prawne nie wymagały zgody właściciela nieruchomości, na której miały zostać postawione słupy energetyczne i miała przebiegać linia energetyczna. Ustawa ta stanowiła również podstawę do późniejszego korzystania z urządzeń elektroenergetycznych oraz ich konserwacji. Posiadanie to jest posiadaniem w dobrej wierze, które przechodzi na następcę prawnego Skarbu Państwa.

Sąd I instancji wskazał, że poprzednik prawny uczestnika postępowania był posiadaczem służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu w dobrej wierze. Wybudowanie urządzeń przesyłowych zostało dokonane przed dniem 10.06.1976 r., gdyż w tej dacie dokonano ich faktycznego odbioru i przekazania do eksploatacji. W tej dacie bieg terminu zasiedzenia służebności rozpoczął się, gdyż przedsiębiorca przesyłowy uzyskał uprawnienie do korzystania z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu. Ponadto konieczną przesłanką faktycznego władztwa, oprócz samego zachowania się posiadacza jest odpowiednie zachowanie się osób trzecich, wyrażające się w tym, że władztwo posiadacza nie spotyka się z ich strony ze skutecznym oporem, w wyniku którego mogłaby nastąpić utrata władztwa przez posiadacza.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że zakres uprawnień właściciela urządzeń elektroenergetycznych odpowiadał służebności gruntowej określonej w art. 285 § 1 k.c. Korzystając z prawa do wybudowania, a następnie późniejszej eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, właściciel urządzeń elektroenergetycznych faktycznie korzystał z nieruchomości, będącej obecnie własnością uczestniczki, w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej, będąc tym samym - zgodnie z art. 352 § 1 k.c. - posiadaczem tej służebności w dobrej wierze.

Powołując się na poglądy Sądu Najwyższego, Sąd Rejonowy wskazał, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć własności nieruchomości (odpowiednio służebności), może do czasu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 01.02.1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania.

Stosownie do art. 67 ust. 2 ustawy z dnia 25.09.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych podmioty gospodarcze, wpisane w dniu wejścia w życie ustawy (01.10.1981 r.) do rejestru przedsiębiorstw państwowych, stały się z mocą prawa przedsiębiorstwami państwowymi. Z uwagi, iż na danym terenie mogło istnieć tylko jedno państwowe przedsiębiorstwo energetyczne, można domniemywać, że sieć elektroenergetyczną w 1980 r. przejął podmiot, który po wejściu w życie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych w 1981 r. przekształcił się z mocy ustawy w Zakład (...), który jest poprzednikiem prawnym uczestnika postępowania. Odwołując się do treści art. 172 § 1 k.c. Sąd Rejonowy wskazał, że termin zasiedzenia dla posiadaczy w dobrej wierze wynosił lat 20 i w okolicznościach sprawy upłynął z dniem 10.06.1996 r. Zdaniem Sądu Rejonowego, w tej dacie z urządzeń przesyłowych wzniesionych na przedmiotowej nieruchomości korzystał poprzednik uczestnika postępowania - jednoosobowa spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B.. Biorąc pod uwagę powyższe na moc art. 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c. oraz art. 292 k.c. i art. 305¹ k.c. Sąd I instancji uwzględnił zarzut zasiedzenia prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu z dniem 10.06.1996 r. podniesiony przez uczestnika postępowania, co skutkowało oddaleniem

wniosku o ustanowienie służebności przesyłu. Powyższe stało się również powodem oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność wyliczenia wynagrodzenia z tytułu ustanowienia w/w służebności jako zbędnego.

Na podstawie art. 512 k.p.c. Sąd Rejonowy umorzył postępowanie odnośnie działek ewidencyjnych nr (...), a o kosztach postępowania rozstrzygnął na mocy art. 520 § 2 k.p.c. O brakujących kosztach sądowych Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 113 pkt 4 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, mając na uwadze koszty opinii biegłego wypłacone tymczasowo ze Skarbu Państwa kasy Sądu Rejonowego w Olecku.

Powyższe postanowienie zaskarżyli wnioskodawcy P. P. i K. P. (1), zarzucając Sądowi I instancji:

1) rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art.292 k.c. w związku z art. 172 § 1 k.c. i art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. art. 64 ust. 3 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, art. 64 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, art. 21 ust. 1 Konstytucji RP, art. 2 Konstytucji RP, poprzez uznanie, że przed 3 sierpnia 2008 r. można było zasiedzieć służebność przesyłu lub służebność gruntową w treści tożsamą ze służebnością przesyłu, a także, że przed dniem 3 sierpnia 2008 r. płynął okres posiadania niezbędny do uwzględnienia zasiedzenia służebności przesyłu lub służebność gruntowej w treści tożsamej ze służebnością przesyłu, a także rażące naruszenie przepisów art. 172 i 176 k.c. w zw. z art. 292 k.c. i art. 305⁴ k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie podniesionego przez uczestnika zarzutu przedawnienia;

2) rażące naruszenie treści art. 177 k.c. w brzmieniu przed 1.10.1990 r. oraz treści art. 10 ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny polegające na niezastosowaniu treści tychże przepisów i uznanie, że przed 1990 r. można było zasiedzieć nieruchomości Skarbu Państwa i ewentualnie mógł rozpocząć bieg okres zasiedzenia;

3) błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez przyjęcie dobrej wiary przedsiębiorstwa przesyłowego w zakresie zasiedzenia,

4) błędne ustalenie stanu faktycznego, że przedsiębiorstwo państwowe było samoistnym posiadaczem a nie dzierżycielem,

5) błędne ustalenie stanu faktycznego, że doszło do przeniesienia posiadania wykonywania służebności przesyłu (lub służebności w treści tożsamej ze służebnością przesyłu) z państwowej osoby prawnej na spółkę,

6) naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na treść rozstrzygnięcia w sprawie, a to art. 129 k.p.c. w zw. z art. 308 k.p.c. w zw. z 228 k.p.c. poprzez oparcie się w ustalonym stanie faktycznym na dowody (mapka 1; mapka 2; protokół zdawczo-odbiorczy z 16.IX.1976 r.; protokół z 10.06.1976 r.(Krzywe I); protokół z 10.06.1976 r. (Krzywe II); decyzja z dnia 8.12.1973 r.; projekt elektryfikacji wsi z dnia 10.12.1973 r. wraz z załącznikami (pkt 1-18); zarządzenie MS dnia 9.V.1993 r. wraz z załącznikiem; protokół zdawczo-odbiorczy z czerwca 1993 r. wraz z załącznikami; akt przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną z dnia 12.07.1993 r.; wyciąg z aktu notarialnego (Rep. A 5516/2007)), nie stanowiących oryginałów dokumentów, wbrew żądaniu złożonym przez uczestnika w piśmie z dnia 11 kwietnia 2014 r. przedstawienia ich w oryginale, jednocześnie bez dopuszczenia tychże fotokopii jako dowodów w formie przez przepisy postępowania przewidziane,

7) uzasadnieniu postanowienia zarzucili ustalenie, że do zasiedzenia doszło z dniem 10.06.1996 r., poprzez rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 177 k.c. w brzmieniu przed 1.10.1990 r. oraz treści art. 10 ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny polegające na niezastosowaniu treści tychże przepisów;

8) zażaleniu wydanemu na rozprawie w dniu 16 stycznia 2014 r. zarzucili naruszenie art. 277 k.p.c. poprzez oddalenie na rozprawie ich wniosków dowodowych, celem ustalenia zakresu służebności oraz wysokości wynagrodzenia.

Mając na względzie powyższe, apelujący wnieśli o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz powierzenie temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania

apelacyjnego, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie ich wniosku w całości (zgodnie z żądaniem zgłoszonym przed Sądem I instancji) wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

W odpowiedzi, uczestnik postępowania (...) S.A. z siedzibą w L. wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od wnioskodawców na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, chociaż należy zgodzić się ze skarżącymi, że pisemne motywy uzasadnienia Sądu Rejonowego były opatrzone błędem. Ocena ta nie zmienia jednak faktu, że treść zaskarżonego postanowienia jest trafna.

W niniejszej sprawie zarzuty apelacji sprowadzały się faktycznie do zakwestionowania ustalenia, że doszło do zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz uczestnika postępowania (...) S.A. z siedzibą w L.. Skarżący podnieśli, że przed dniem 1 października 1990 r. nie mógł rozpocząć się bieg terminu zasiedzenia, albowiem do 2007 r. nieruchomości, na której usytuowane są słupy elektroenergetyczne, stanowiła własność Skarbu Państwa.

Istotnie, jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego, działka nr (...) stanowiła własność Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Ś., natomiast w momencie jego likwidacji w dniu 27 listopada 1992 r. grunty zostały przekazane dla Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa. W 2007 r. Agencja Nieruchomości Rolnych po podziale sprzedała działkę oznaczoną numerami geodezyjnymi (...) dla K. P. (2) oraz K. P. (1) i są ich własnością do chwili obecnej (k. 437).

W kontekście powyższych zarzutów i ustalonego stanu faktycznego wpierv trzeba wyjaśnić, że gdy zarówno właścicielem nieruchomości obciążonej jak i posiadaczem służebności gruntowej oraz właścicielem nieruchomości władnącej był Skarb Państwa, nie mogło w ogóle dojść do zasiedzenia służebności przesyłu, gdyż właściciel nie może nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej jego własność. Zgodnie z art. 285 k.c. służebność gruntowa obciąża jedną nieruchomość na rzecz każdorazowego właściciela innej nieruchomości, przy czym chodzi o dwie różne nieruchomości w znaczeniu prawnorzeczowym, a więc należące do różnych właścicieli. W związku z tym nieruchomość władnąca i nieruchomość obciążona nie mogą być własnością (pozostawać w użytkowaniu wieczystym) tej samej osoby. Służebność gruntowa jest prawem na rzeczy cudzej, a zatem właściciel nieruchomości nie może nabyć przez zasiedzenie służebności na swojej (własnej) nieruchomości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, LEX nr 530696).

W okresie obowiązywania art. 128 k.c., wyrażającego konstrukcję jednolitej własności państwowej, zasiedzenie własności przez przedsiębiorstwo państwowe na swoją rzecz, także w odniesieniu do działek stanowiących własność osób fizycznych, było niedopuszczalne (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., III CZP 70/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 64 i postanowienie SN z dnia 20 stycznia 1993 r., II CRN 146/92). Wprawdzie przepis ten został znowelizowany ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11), a następnie ustawą dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321) uchylony, to jednak zmiany te nie miały mocy wstecznej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1996 r., I CKU 38/96, Prok. i Pr.-wkł. 1997, nr 4, s. 27).

Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała jednak przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie tej ustawy. Dopiero w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464) uregulowano, że: „grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyjątkiem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu wejścia w życie ustawy w zarządzie państwowych osób prawnych innych

niż Skarb Państwa, stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego; nie narusza to praw osób trzecich; uprawnienia państwowych gospodarstw rolnych do będących w dniu wejścia w życie ustawy w ich zarządzie gruntów stanowiących własność Państwa reguluje odrębna ustawa”.

Prawo zarządu istniejące w dniu 5 grudnia 1990 r. po stronie państwowych osób prawnych w stosunku do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy (z wyjątkiem gruntów (...)) przekształciło się więc z mocy prawa z tym dniem w prawo użytkowania wieczystego w rozumieniu kodeksu cywilnego, natomiast w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności (tak uchwała składu siedmiu sędziów - zasada prawna - Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 118 i z dnia 11 października 1990 r. (...) 13/90).

Skoro w okresie od dnia 1 lutego 1989 r. do dnia 1 października 1990 r. (utrata mocy art. 128 k.c.) Zakład (...) w dalszym ciągu tylko miał w zarządzie przedmiotowe urządzenia energetyczne, to nie był ich posiadaczem i we wskazanym okresie nie mógł biec termin zasiedzenia. W tym czasie termin zasiedzenia nie mógł też biec na rzecz Skarbu Państwa, skoro był on właścicielem przedmiotowych urządzeń energetycznych oraz właścicielem działki nr (...) (poprzednio nr (...)). Uwłaszczenie jednak majątkiem nieruchomości Zakładu (...) nastąpiło w dniu 5 grudnia 1990 r. i jego skutkiem było przekształcenie jego zarządu w odniesieniu do urządzeń energetycznych w posiadanie odpowiadające treści użytkowania wieczystego oraz w zakresie władztwa działki nr (...) w posiadanie odpowiadające treści służebności przesyłu, tj. w posiadanie zależne nadające się do zasiedzenia służebności.

W judykaturze jest już utrwalony pogląd, że możliwe jest nabycie przez zasiedzenie nawet przed wejściem w życie art. 305¹- 305⁴ k.c. (przed dniem 3 sierpnia 2008 r.) służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ustanawianej nie na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej, ale na rzecz przedsiębiorcy przemysłowego (por. np. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, B. (...), nr (...), z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13, OSNC 2014, Nr 2, poz. 11 i z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12., poz. 139).

Odstąpienie w drodze wykładni od konieczności określenia w orzeczeniu nieruchomości władnącej na rzecz której nastąpił ex lege skutek zasiedzenia, nastąpiło w rezultacie odwołania się do pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym i przyjęcia domniemania, że składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego jest zawsze taka nieruchomość (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, Mon. Praw. 2006 r. nr 19, s. (...)). Przy tego rodzaju koncepcji brak określenia nieruchomości władnącej jest tylko technicznym uproszczeniem służącym przyspieszeniu postępowania i nie świadczy o braku wystąpienia przesłanki merytorycznej w postaci nieruchomości władnącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, LEX nr 1288634; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13, LEX nr 1504752)).

Wyjaśnić również trzeba, że ustawa z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa określała zakres następstwa prawnego spółek akcyjnych powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstw państwowych, wyznaczając w ten sposób także treść i skutki aktów administracyjnych w postaci zarządzeń Ministra Przemysłu i Handlu, wydawanych na podstawie art. 2 ust. 1, art. 4 ust. 1 pkt 2 oraz art. 5 ust. 3. Przekształcenia na jej podstawie dokonywane były, z wyjątkami wskazanymi w ustawie, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 498 ze zm.) Nie ulega wątpliwości, że następstwem prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw energetycznych, dokonanej na podstawie wskazanych aktów prawnych, a polegającej na powstaniu w miejsce przedsiębiorstw państwowych jednoosobowych spółek akcyjnych Skarbu Państwa, które wstępowały w ich prawa i obowiązki, wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe, była sukcesja uniwersalna częściowa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1992 r., III CZP 49/92, OSNCP 1992, nr 11, poz. 200 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 324/00, OSNC 2001 nr 6, poz. 96). W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że skutek ten dotyczył wszystkich praw składających się na przedsiębiorstwo, choćby nie były wskazane w czynności (akcie administracyjnym) jako jego składniki, także jeżeli strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa. Wyłączenie części z nich wymagało wyraźnego wskazania w akcie

przekształcenia (podziału) przedsiębiorstwa państwowego. Oznacza to konieczność przyjęcia, że co do służebności gruntowych zbliżonych do służebności przesyłu, następstwo prawne po nim na rzecz powstałej spółki Skarbu Państwa, zostaje wykazane w razie przedstawienia zarządzenia ministra potwierdzającego zakres następstw podmiotowych i przedmiotowych.

Z kolei Prawo energetyczne w brzmieniu obowiązującym w czasie zawierania umowy aportowego zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa Zakład (...) S.A., wyznaczało sposób, zakres i następstwa realizacji prawnego obowiązku pełnego rozdziału działalności przesyłowej oraz dystrybucyjnej od działalności wytwórczej oraz działalności obrotowej w sektorze energetycznym, wynikającego z przepisów prawa krajowego i unijnego. Podział w tym wypadku polegał na prawnym wydzieleniu działalności przesyłowej oraz dystrybucyjnej przez pozostawienie działalności w zakresie obrotu energią elektryczną w dotychczasowym przedsiębiorstwie oraz na przekazaniu zorganizowanej części przedsiębiorstwa zajmującej się dystrybucją tej energii na rzecz innego przedsiębiorstwa, prowadzonego w formie spółki prawa handlowego jako wkładu niepieniężnego. Wskazane przepisy przewidywały nie tylko zmiany formy organizacyjnej i prawnej, ale także przekazanie całego majątku związanego z przenoszoną częścią działalności, powinny zatem być uwzględniane przy ustalaniu treści umowy i wykładni jej postanowień (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CSK 252/13, LEX nr 1467210).

Z powyższych uwag wynika, że termin zasiedzenia w okolicznościach sprawy biegł od dnia 6 grudnia 1990 r. i w związku z tym należało rozważyć, czy objęcie wtedy przez Zakład (...) w posiadanie zależne tj. w zakresie treści służebności przesyłu działki nr (...) (poprzednio nr (...)), było posiadaniem w dobrej wierze, czy też było to władztwo w złej wierze.

Rozstrzygającym momentem dla oceny dobrej, czy złej wiary posiadacza jest data uzyskania posiadania. Późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na tę ocenę i w konsekwencji na długość okresu niezbędnego do tego pierwotnego sposobu nabycia prawa rzeczowego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2003 r., III CZP 35/03, Prok. i Pr. - wkł. 2004, nr 2, s. 32). O przypisaniu posiadaczowi dobrej lub złej wiary przy wykonywaniu posiadania decydują okoliczności opisujące jego stan świadomości w chwili objęcia władztwa nad rzeczą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010 r., III CSK 57/10, LEX nr 852661).

W świetle dokonanych ustaleń istnieje podstawa do przyjęcia, że organ zarządzający Zakładem (...) przed jego uwłaszczeniem mieniem Skarbu Państwa wiedział, że zarówno urządzenie jak i działka nr (...) (poprzednio nr (...)) stanowią własność państwową, a zatem że linie energetyczne, którymi zarządza eksploatuje zgodnie z prawem. Nie można też uznać, że nie miał wiedzy co do tego, iż z dniem 5 grudnia 1990 r. został uwłaszczony mieniem państwowym, a tym samym że z tą datą przedmiotowe urządzenia weszły ex lege w skład jego przedsiębiorstwa (art. 49 k.c.) i w związku z tym, że stał się w zakresie treści służebności, posiadaczem zależnym działki nr (...). W chwili jego uwłaszczenia został bowiem użytkownikiem wieczystym zarządzanych dotychczas przez niego nieruchomości i uzyskał własność związanych z nimi linii energetycznych. Wtedy bowiem nastąpiło rozdzielenie prawa własności działki nr (...) (poprzednio nr (...)) nadal stanowiącej nieruchomość państwową i prawa przedsiębiorstwa Zakładu (...), w skład którego weszły eksploatowane przez niego nieruchomości wraz z liniami energetycznymi. W tym stanie rzeczy należało dojść do wniosku, że skarżący, nie obalił domniemania zawartego w art. 7 k.c. i przyjąć, że władanie przez Zakład (...) działką nr (...) (poprzednio nr (...)) w zakresie treści odpowiadającej służebności przesyłu od dnia 5 grudnia 1990 r. było posiadaniem w dobrej wierze. W tym stanie rzeczy termin zasiedzenia upłynął w dniu 6 grudnia 2010 i nie został on przerwany, albowiem przedmiotowa sprawa została wytoczona w dniu 23 listopada 2012 r.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest trafne, albowiem odpowiada prawu.

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 105 § 2 k.p.c., na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika uczestnika postępowania ustalone na podstawie § 6 pkt 4 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490).